

INTERNATIONELLA
HANDELSHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Artikel 267 FEUF – Begäran om förhandsavgörande

Sveriges tillämpning av artikeln i jämförelse med Österrike

Filosofie kandidatuppsats inom Affärsjuridik [EU-rätt]

Författare: Arbenita Sali

Handledare: Roger Sandberg

Framläggningsdatum 2011-12-16

Jönköping December 2011

Kandidatuppsats inom Affärsjuridik [EU-rätt]

Titel:	Artikel 267 FEUF – Begäran om förhandsavgörande – Sveriges tillämpning av artikeln i jämförelse med Österrike
Författare:	Arbenita Sali
Handledare:	Roger Sandberg
Datum:	2011-12-16
Ämnesord	EU-rätt, Artikel 267 Fördraget om Europeiska Unionens Funktionsrätt (FEUF), Förhandsavgörande, EU-domstolen, Överträdelseärende, talan om fördragsbrott, motiverat yttrande

---

Sammanfattning

Genom inträdet i Europeiska Unionen fick Sverige ett helt nytt ansvar. Den nationella lagstiftningen ska lämna företräde till EU-rätten och de nationella domstolarna ska tolka och tillämpa EU-rätten korrekt i den svenska lagstiftningen. För att detta ska kunna uppnås ska lojalitetsprincipen tillämpas i medlemsstaterna för att säkerställa att EU-rätten har ett effektivt genomslag på nationell nivå. Då de nationella domstolarna har svårigheter med tolkningen och tillämpningen av EU-rätten ska man rådfråga EU-domstolen genom artikel 267 FEUF, begäran om förhandsavgörande för vägledning, detta för att EU-rätten ska tolkas och tillämpas enhetligt. EU-domstolen är det rättskipande organ som ska säkerställa att lag och rätt följs samt skapa och utveckla prejudikat som bidrar till rättsutvecklingen i unionen. Sverige har fått kritik från Europeiska kommissionen som anser att Sverige har varit mycket återhållsamma med att begära förhandsavgörande samt att de svenska reglerna om prövningstillstånd inte var förenliga med artikel 267 FEUF. Kommissionen ansåg att Sverige inte uppfyllde sina skyldigheter enligt fördraget och inledde därför ett överträdelseförrande mot Sverige. Syftet för uppsatsen har varit att redogöra för artikel 267 FEUF och betydelsen av den och svenska domstolars tillämpning av artikeln. Kommissionens överträdelssetalan mot Sverige och dess motiverade yttrande kommer även att tas upp, samt om det var att anse som motiverat. En jämförelse har även skett mellan Sverige och Österrike som båda inträdde i EU 1995, eftersom Österrike är ett av de länder som begär flest förhandsavgörande per år.

Bachelor's Thesis in Commercial and Tax Law[EU-law]

Title: Article 267 TFEU Preliminary rulings – Swedish application of the article in comparison to Austria

Author: Arbenita Sali

Tutor: Roger Sandberg

Date: 2011-12-16

Subject terms: **EU-law, Artikel 267 of Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), Preliminary ruling, European Court of Justice, Infringements of EU-law, reasoned opinion**

Abstract

Sweden got new responsibilities after joining the European Union. The EU-law stands above the national law and therefore the national courts must interpret and apply EU-law correctly in the Swedish legislation. To achieve this, the principle of loyalty, must be applied in the Member States to ensure that EU-law has an effective impact on national level. When the national court have difficulties with the interpretation and application of EU-law they shall ask the European Court of Justice (ECJ) under Article 267 TFEU, for guidance in the order to interpret and apply EU-law uniformly. ECJ is a judicial body that shall ensure that the law is observed and develop precedents that contribute to the development of law in the Union. The European Commission has criticized Sweden because they have been very restrictive to request preliminary rulings and that the Swedish rules on appeal were not in accordance with article 267 TFEU. The Commission thought that Sweden did not fulfil its obligations under the Treaty and therefore the Commission initiated an infringement procedure against Sweden. The aim of the thesis has been to explain Article 267 TFEU and its significance and the Swedish courts application of the article. The Commission's infringement proceedings against Sweden and its reasoned opinion will also be mentioned and if it was considered to be justified. A comparison will also be made between Sweden and Austria, because both became a memberstate in EU in year 1995 and the reason that Austria is one of the countries that requests the highest number of preliminary rulings every year.

Innehåll

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte och avgränsning.....	1
1.3	Metod och material.....	2
1.4	Disposition.....	3
2	Förhållandet mellan EU-rätt och nationell rätt	4
2.1	Europeiska Unionen.....	4
2.2	Lojalitetsprincipen.....	4
2.3	Principen om EU-rättens företräde.....	5
2.4	Principen om direkt effekt.....	5
3	EU-domstolen	7
4	Begäran om förhandsavgörande.....	8
4.1	Artikel 267 FEUF	8
4.2	Vilka domstolar kan begära förhandsavgörande?	9
4.3	Kraven för att kunna inhämta ett förhandsavgörande.....	10
4.4	Begränsning av skyldigheten att begära förhandsavgörande.....	11
4.5	CILFIT kriterierna och doktrin.....	12
5	Sverige i EU och tillämpningen av artikel 267 FEUF	14
5.1	Sverige och gemenskapen.....	14
5.2	Statistik från EU-domstolen.....	14
5.3	Domstolsinstansernas benägenhet att begära förhandsavgörande.....	15
5.4	Prövningstillstånd	15
6	Österrike i EU och tillämpningen av artikel 267 FEUF	17
6.1	Österrike och gemenskapen	17
6.2	Statistik från EU-domstolen.....	17
6.3	Österrikes domstolssystem	18
7	Kommissionen.....	19
7.1	Kommissionens arbete.....	19
7.2	Överträdelsetalan	19
7.3	Artikel 258 FEUF - Talan om fördragsbrott.....	20
8	Kommissionens överträdelsetalan mot Sverige	21
8.1	Motiverat yttrande från Kommissionen	21
8.2	Svenska regeringens uttalande.....	22
8.3	Utvidgning av den allmänna motiveringsskyldigheten	23
8.4	Lag (2006:502) med vissa bestämmelser om	24
	förhandsavgörande från EG-domstolen.....	24
9	Analys	25
9.1	Betydelsen av artikel 267 FEUF och begäran om förhandsavgörande.....	25

9.2	Kan kommissionens ingripande mot de svenska instansernas obenägenhet att begära förhandsavgörande anses motiverat?	26
9.3	Varför är Sverige obenägen att begära förhandsavgörande jämfört med Österrike?	27
	Referenslista	28

Tabeller

Tabell 1: EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010	34
---	----

Bilagor

Bilaga 1: Österrikes domstolssystem	35
---	----

Förkortningslista

Ds	Departementsserie
EG-fördraget	Fördraget om Europeiska gemenskapen
EGT	Europeiska gemenskapens officiella tidning
EMU	Ekonomiska och monetära unionen
ERT	Europarättslig tidskrift
EU-domstolen	Europeiska unionens domstol
EUT	Europeiska unionens officiella tidning
FEU	Fördraget om Europeiska unionen
FEUF	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
HD	Högsta domstolen
HovR	Hovrätten
JT	Juridiskt Tidskrift
NJA	Nytt juridiskt arkiv
Prop.	Proposition
RB	Rättegångsbalken (1942:740)
RF	Regeringsformen (2010:1408)
Sieps	Svenska institutet för europapolitiska studier
SvJT	Svensk Juristtidning
TFEU	Treaty of the Functioning of the European Union
TR	Tingsrätt

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Sverige och de svenska domstolarna fick ett helt nytt ansvar genom inträdet i Europeiska Unionen, eftersom de ska tillämpa och tolka EU-rätten korrekt i den svenska lagstiftningen. Då det uppstår en konflikt mellan nationell lag och EU-rätten är det EU-rätten som har företräde¹ och de nationella domstolarna är skyldiga att lämna företräde. Det är den nationella domstolen som ska avgöra om den nationella lagstiftningen måste åsidosättas eller om det ska få en annan tolkning som återspeglar EU-rätten². Lagstiftningen i medlemsstaterna skiljer sig från varandra, men de nationella domstolarna är ändå skyldiga att tolka EU-rätten på samma sätt i alla nationella domstolar. För att det ska vara möjligt att uppnå den enhetlighet som EU-domstolen begär krävs det att de nationella domstolarna får vägledning med tolkningen av EU-rätten³ genom artikel 267, begäran om förhandsavgörande i Fördraget om Europeiska Unionens Funktionsrätt (FEUF)⁴, De nationella domstolarna ska vid svårigheter med tolkningen och tillämpningen av EU-rätten rådfråga EU-domstolen. Sverige har fått kritik av Europeiska kommissionen⁵ som anser att Sverige har varit mycket återhållsamma med att begära förhandsavgörande av EU-domstolen. I jämförelse med Österrike som blev medlem i EU samma år 1995⁶ som Sverige ser man en avsevärd skillnad i antal begärda förhandsavgöranden.⁷ Kritiken har varit så pass stark att kommissionen 2004 inledde ett överträdelseärende enligt reglerna om fördragsbrott mot Sverige.⁸

1.2 Syfte och avgränsning

Syftet med denna uppsatsen är att redogöra för artikel 267 FEUF om förhandsavgörande och om svenska domstolars tillämpning av artikeln. Med bakgrund av den kritik som yttrats från kommissionen om Sveriges återhållsamhet om begäran av förhandsavgörande⁹ kommer uppsatsen även att inrikta sig på kommissionens yttrande och om det kan anses vara

---

¹ Mål 6/64 Flaminio Costa mot E.N.E.L. 1964 ECR 585, stycke 3.

² Sieps rapport 2010:2: Bernitz, U., *Förhandsavgöranden av EU-domstolen, svenska domstolars hållning och praxis*, s. 13. Källan förkortas till "Bernitz, U., Förhandsavgörande".

³ Prop. 2005/06:157, *Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen*, s. 6.

⁴ Tidigare artikel 234 Fördraget om Europeiska gemenskapen (EG-fördraget)

⁵ I fortsättningen kommer förkortningen Kommissionen användas.

⁶ Länder i fickformat - 414 Österrike s. 25 Utrikespolitiska institutet 2008. Elektronisk källan: <http://www.landguiden.se/Lander/Europa/Osterrike/Utrikespolitik-Forsvar> 2011-11-11.

⁷ EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010, s. 106. Elektronisk källa: http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_sv.pdf 2011-11-11.

⁸ Bernitz, U., *Förhandsavgörande*, s. 16.

⁹ Bernitz, U., *Förhandsavgörande*, s. 31.

motiverat. En jämförelse kommer även att ske mellan Sverige och Österrike och deras tillämpning av artikel 267 FEUF. För att syftet ska kunna uppnås kommer följande frågeställning att besvaras:

- Vilka skyldigheter åligger medlemsstaterna enligt artikel 267 FEUF och begäran om förhandsavgörande?
- Kan Kommissionens ingripande mot de svenska instansernas obenägenhet att begära förhandsavgörande anses motiverat?
- Varför är Sverige obenägen att begära förhandsavgörande i jämförelse med Österrike?

Uppsatsens huvudsakliga inriktning är artikel 267 FEUF om begäran om förhandsavgörande och Sveriges tillämpning av artikeln. Dock förutsätts att läsaren har en grundläggande kunskap om EU-rätten. Valet av avgränsning till Österrike har gjorts eftersom Österrike är ett av de medlemsländer som begärt mest förhandsavgörande av EU-domstolen¹⁰ och med hänsyn till att de blev en del av EU samtidigt som Sverige år 1995¹¹.

1.3 Metod och material

För att kunna besvara på ovanstående frågeställningen och för att beskriva artikel 267 FEUF och redogöra för dess innebörd har en deskriptiv metod använts. Jämförelsen mellan mellan de svenska domstolarnas användning av artikel 267 FEUF och Österrikes domstolar har utgått från den komparativa metoden. Det material som har använts är EU-direktiv, svensk lag, förarbeten, praxis och doktrin.

Utgångspunkten har varit artikel 267 FEUF och proposition 2005/06:157, *Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen*, som gett en översikt om skyldigheten för medlemsstaternas domstolar att begära förhandsavgörande och Sveriges hantering av skyldigheten. Vidare har praxis och doktrin utvecklat artikeln och tolkningen av den och gett en fördjupande kunskap. Doktrin har gett en tydlig bild och framhävt synpunkterna inom området, där bland annat Sieps¹² rapporten¹³ av Ulf Bernitz är värt att nämnas. Det har inte varit

---

¹⁰ EU-domstolens verksamhetstatistik 2010 s.106.

¹¹ Länder i fickformat - 414 Österrike s. 25.

¹² Svenska institutet för europapolitiska studier.

¹³ Bernitz, U, Förhandsavgörande.

några svårigheter att hitta material inom området då detta är en mycket viktigt och betydande för EU-rätten och dess framtid¹⁴.

1.4 Disposition

Kapitel två ger en överblick över förhållandet mellan den nationella rätten och gemenskapsrätten. Praxis som har varit betydande för gemenskapens utveckling tas också upp. I kapitel tre redogörs för EU-domstolens roll och betydelse i gemenskapen. Vidare i kapitel fyra ges en ingående beskrivning av artikel 267 FEUF och tillämpningen av den. Det framkommer även vilka domstolar som kan begära förhandsavgörande och vilka krav som ställs för att inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen. I kapitel fem och sex redogörs hur Sverige respektive Österrike har tillämpat artikel 267 FEUF och deras syn på EU-rätten. Även Kommissionen har en betydande roll i gemenskapen och tas därför upp i kapitel sju. Vidare i kapitel åtta ges en inblick i Kommissionens överträdelsealan mot Sverige och Sveriges yttrande om talan. Slutligen i kapitel 9, analyskapitlet kommer uppsatsens syfte och frågorna besvaras.

---

¹⁴ Ds 2005:25 Förhandsavgörande från EG-domstolen, s. 13.

2 Förhållandet mellan EU-rätt och nationell rätt

2.1 Europeiska Unionen

De svenska domstolarna fick en ny funktion och blev en del av den europeiska rätts- och domstolsordningen¹⁵ genom Sveriges inträde i EU 1995¹⁶. Sverige valde att inskränka sina suveräna rättigheter och som medlemsstat, tillsammans med sina medborgare lyda under gemenskapsrätten¹⁷. I och med inträdet i unionen fick de svenska domstolarna en skyldighet att se till att den gemensamma unionsrätten blev tillämplig på rätt sätt i den nationella domstolen¹⁸. Denna skyldighet åligger alla medlemstaternas domstolar och avsikten med det är att de nationella domstolarna ska tolka och tillämpa EU rätten enhetligt¹⁹. För att det ska kunna uppnås behövs vägledning från EU- domstolen genom förhandsavgörande till de nationella domstolarna för att säkerställa att en enhetlig tolkning och tillämpning av EU-rätten sker²⁰.

2.2 Lojalitetsprincipen

Lojalitetsprincipen stadgas i artikel 4.3 FEUF och tillämpas för att säkerställa att EU-rätten har ett effektivt genomslag på nationell nivå. Principen innebär att medlemsstaterna ska vara lojala mot gemenskapen och fördragsmålen.²¹ Lojalitetsprincipen har följande lydelse:

”Enligt principen om lojalt samarbete ska unionen och medlemstaterna respektera och bistå varandra när de fullgör de uppgifter som följer av fördragen.

Medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och skärskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av fördragen eller av unionens institutioners akter.

Medlemsstaterna ska hjälpa unionen att fullgöra sina uppgifter och de ska avstå från varje åtgärd som kan äventyra fullgörandet av unionens mål”²².

---

¹⁵Bernitz, U., Förhandsavgörande s. 13.

¹⁶<http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/Medlemskap-och-historik/EU-har-27-medlemslander/> 2011-10-01.

¹⁷ Mål 26/6 Van Gend en Loos mot Nederlandse Administratie der Belastingen, [1963] ECR 1, s. 1. 10 kap. 5 § 1st. Regeringsformen (2010:1408)(RF) och 2-3 §§ Lag (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till EU.

¹⁸ Bernitz, U., Förhandsavgörande s. 13.

¹⁹ Artikel JT Nr 3, 2009/10 s. 477, Bernitz,U., *Europarättens genomslag i svensk rätt – var står vi idag?* s. 493. Mål C- 337/95, Parfums Christian Dior mot Evora, REG 1997 s. I-6013 p. 25.

²⁰ Prop. 2005/06:157 s. 6.

²¹ Hettne, J., Eriksson, Otken, I., *EU-rättslig metod- Teori och genomslag i svensk rättstillämpning*, 2 upl, Nordstedts Juridik AB, Vällingby, 2011, s. 83. Källan förkortas till ”Hettne, J., Eriksson, Otken, I., EU – rättslig metod”.

²² Artikel 4.3 FEUF.

2.3 Principen om EU-rättens företrädare

Mål 6/64 Costa v. E.N.E.L. lade grunden till principen om EU:s företrädare framför nationell rätt. I målet framkom det att EU-rätten ska vara en del av den nationella rätten, men att EU-rätten har företrädare. De nationella domstolarna får inte införliva bestämmelser som går emot EU-rätten, eftersom den gemenskapliga rättsgrunden då skulle ifrågasättas. Principen vidareutvecklades i praxis och genom mål 11/70, Internationale Handelsgesellschaft²³ fastslog man att EU-rätten har företrädare framför all nationell lag, dvs. även framför de nationella grundlagarna i medlemsstaterna. Domstolen uttryckte det: *”Om den rätt som följer av fördraget, dvs. av en självständig rättskälla, skulle åsidosättas av bestämmelser i nationell lagstiftning, av vilken slag de än kan vara, skulle den förlora karaktären av gemenskapsrätt och den rättsliga grundvalen för själva gemenskapen hotas”*.²⁴ Det är EU-domstolen som har övervakarrollen och ska kontrollera att de nationella domstolarna gör rätt. Sker inte detta kan en talan om fördragsbrott bli aktuell.²⁵

Sverige accepterade EU rättens företrädare redan vid inträdet i gemenskapen och man gjorde ett flertal utredningar för att ändra grundlagen. Man ändrade 10 kap. 5§ RF för att gemenskapen skulle ta över viss beslutsrätt.²⁶ Dock har Sverige inte överlåtit sin besluttanderätten om principer som rör landets statskick.²⁷ Ändringar i grundlagen har även skett under 2002 och 2010.²⁸

2.4 Principen om direkt effekt

Principen om direkt effekt fastslogs i mål Mål 26/62 Van Gend en Loos²⁹ och innebär att enskilda ska med hjälp av de nationella myndigheterna och domstolarna ta tillvara sina rättigheter. För att direkt effekt skall uppstå måste tre kriterier vara uppfyllda: bestämmelsen ska vara klar och precis, den ska ha trätt i kraft och vara ovillkorlig.³⁰

Det finns två typer av direkt effekt, vertikal- och horisontell direkt effekt. Vertikal direkt effekt innebär att enskilda kan åberopa en bestämmelse av fördraget mot staten³¹ och direkt

---

²³ Mål 11/70, Internationale Handelsgesellschaft mot Einfuhr- und Vorratsstelle Getreide [1970] ECR 1125.

²⁴ Mål 11/10 Internationale Handelsgesellschaft, stycke 3.

²⁵ http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114548_sv.htm 2011-11-11.

²⁶ Proposition 1993/94:114 *Grundlagsändringar inför ett svenskt medlemskap i Europeiska Unionen* s. 23.

²⁷ 10 kap. 6 § RF.

²⁸ <http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/EU-lagar-galler-framfor-svenska-lagar/> 2012-01-10.

²⁹ Mål 26/62 Van Gend en Loos mot Nederlandse Administratie der Belastingen [1963] ECR 1.

³⁰ Mål 26/62 Van Gend en Loos mot Nederlandse Administratie der Belastingen [1963] ECR 1.

³¹ Mål 41/74 Van Dyun mot Home Office [1974] ECR 1337.

horizontell effekt³² innebär att en enskild kan åberopa en bestämmelse mot en annan enskild.³³

---

³² Mål 43/75 Gabrielle Defrenne mot Société anonyme belge de navigation aérienne Sabena [1976] ECR 455.

³³ Nilsson, M., Lundberg, J., *Europarätten, en introduktion till EG-rätten och Europakonventionen*, Nilsson, M., & Lundberg, J., upl. 4, Jure Förlag, Stockholm, 2010, s. 46.

3 EU-domstolen

EU-domstolen är ett av EU:s rättskipande organ³⁴ och har befogenhet att säkerställa att lag och rätt följs, men bara i de fall där det finns en bestämmelse om det³⁵. Domstolen har som uppgift att i enlighet med fördraget avgöra ärenden där talan har väckts av en medlemsstat, en institution eller fysisk eller juridisk person, men de ska även meddela förhandsavgörande till medlemsstaterna³⁶. Såsom de högsta instanserna i de nationella domstolarna är även EU-domstolen en prejudikatinstans vilket innebär att de ska bidra till rättsutvecklingen inom unionen och detta genom att skapa och utveckla prejudikat som ger vägledning till de nationella domstolarna vid tolkning och tillämpning av EU-rätten³⁷.

EU-domstolen är inte en högsta instans som parterna i de nationella domstolarna kan överklaga till och avgöra tvister utan tanken med domstolen är att det ska finnas ett samarbete och dialog mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen där EU-domstolen ska vägleda i tolkningen och tillämpningen av EU-rätten och den nationella domstolen avgöra målet³⁸. Det är EU-domstolen som prövar giltigheten av EU-rätten medan den nationella domstolen handlägger målet i övrigt och hur förhandsavgörandet ska tillämpas på målet³⁹. Det föreligger alltså ingen hierarkisk ordning mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, utan gemenskapen förlitar sig på att ett samarbete mellan medlemsstaternas domstolar och EU-domstolen kommer att ske⁴⁰. I målet C-142/05 Åklagaren mot P.M. och J.R. framhåller EU-domstolen att artikel 267 FEUF grundar sig på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EU-rätten och det är upp till den nationella domstolen att bedöma omständigheterna i målet, men EU - domstolen kan frågas för att få svar om tolkningen⁴¹.

---

³⁴ De andra organen är tribunalen och specialdomstolarna.

³⁵ Henrik M., *Begreppet domstol i EU-rätten, en studie av domstolsbegreppet i bestämmelserna om förhandsavgörande*, Iustus Förlag AB, Uppsala, 2010, s. 33. Källan förkortas till "Begreppet domstol i EU-rätten". Artikel 19 EUF.

³⁶ Artikel 19 EUF.

³⁷ Henrik M., *Begreppet domstol i EU-rätten*, s. 34.

³⁸ Bernitz, *Förhandsavgörande* s. 19.

³⁹ Henrik M., *Begreppet domstol i EU-rätten*, s. 47, med hänvisning till mål 244/80 Foglia mot Novello II [1981] ECR 3045, p.14.

⁴⁰ Melin, M., Ragnemalm, H., *EG-domstolen inifrån, uppsatser om och kring rättskipningen inom EU*, Jure Förlag AB, Stockholm, 2006, s. 141.

⁴¹ Mål C-142/05 Åklagaren mot Percy Mickelsson och Joakim Roos dom 4 juni 2009 p.41. Se även NJA 2008 s. 259 och 279. Mål 6/64 Flaminio Costa mot E.N.E.L [1964] ECR 585.

4 Begäran om förhandsavgörande

4.1 Artikel 267 FEUF

Genom artikel 267 FEUF och bestämmelsen om förhandsavgörande ges möjligheten till de nationella domstolarna att fråga EU domstolen om tolkningen och tillämpningen av EU rätten. Artikel 267 FEUF stadgar att:

”Europeiska unionens domstol ska vara behörig att meddela förhandsavgöranden angående

a) tolkningen av fördragen,

b) giltigheten och tolkningen av rättsakter som beslutas av unionens institutioner, organ eller byråer.

När en sådan fråga uppkommer vid en domstol i en medlemsstat får den domstolen, om den anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken, begära att domstolen meddelar ett förhandsavgörande.

När en sådan fråga uppkommer i ett ärende vid en domstol i en medlemsstat, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, ska den nationella domstolen föra frågan vidare till domstolen.

Om en sådan fråga uppkommer i ett ärende vid en domstol i en medlemsstat i fråga om en frihetsberövad person, ska domstolen meddela sitt avgörande så snart som möjligt.”

Syftet med artikeln är att EU rätten ska tolkas enhetligt i alla medlemsstater⁴². och att den rättspraxis som uppstår i de nationella domstolarna ska stämma överens med EU rätten⁴³. Uppnår man inte syftet med enhetligheten kan det leda till att det inte blir en likabehandling av medborgare i alla medlemsstater och att förutsägbarheten i rättsliga situationer äventyras⁴⁴. Förhandsavgöranden ger också EU- domstolen en möjlighet att förbättra och klargöra EU-rätten, vilket minskar svårigheterna med att tillämpa EU-rätten⁴⁵ och flera betydande rättsliga principer har fastställts i förhandsavgöranden⁴⁶. EU-domstolen har i mål 166/73 Rheinmühlen- Düsseldorf framhållit att det är utifrån artikel 267 FEUF om för-

---

⁴² Mål 6/64 Flaminio Costa mot E.N.E.L [1964] ECR 585, se domskäl från underrubriken: *Invändning om domstolens skyldighet att tillämpa nationell lagstiftning*, Stycke 5.

⁴³ Bernitz, Förhandsavgörande.. s. 19.

⁴⁴ Matz. H., Begreppet domstol i EU-rätten..., s. 36f.

⁴⁵ Matz. H., Begreppet domstol i EU-rätten..., s. 39, med hänvisning till mål 166/73 Rheinmühlen-Düsseldorf mot Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel [1974] ECR 33.

⁴⁶ Ds 2005:25 s. 13. Exempel på betydande praxis; målen C-6/90 och C-9/90 Andrea Francovich and Danila Bonifaci mfl. v Italian Republic [1991] ECR I-05357, då det fastställdes att en medlemsstat kan åläggas ett ansvar för skada som drabbar enskilda på grund av statens överträdelse av EU-rättens regler.

handsavgörande som unionen bevarar sin karaktär som gemenskapsrätt⁴⁷ och att det är den artikeln som är betydande för att EU-rätten ska vara en rättsordning⁴⁸.

4.2 Vilka domstolar kan begära förhandsavgörande?

Enligt artikel 267 FEUF får en domstol i en medlemsstat begära förhandsavgörande. Begreppet domstol har genom praxis fått en vidare betydelse i EU-rätten än i svensk rätt⁴⁹ då även organ innefattas av begreppet. I målen C-110-147/98 Gabalfrisa SL mfl. Mot AETA⁵⁰, fastställde man vilka kriterier som ska uppfyllas för att organ ska omfattas av domstolsbegreppet ”nämligen att organet måste vara upprättat enligt lag, att det måste vara av stadigvarande karaktär, att dess jurisdiktion måste vara av tvingande art, att förfarandet måste vara kontradiktoriskt⁵¹ och att organet måste tillämpa rättsregler samt att det har en oberoende ställning”⁵². I Sverige är det de allmänna domstolarna, förvaltnings- och specialdomstolarna⁵³ som har rätt att begära förhandsavgörande, men även Överklagandenämnden för högskolan är behörig⁵⁴, dock inte Skatterättsnämnden⁵⁵. Skatterättsnämnden har inte rätt att begära förhandsavgörande eftersom EU inte anser att det är en domstol som kan utöva dömande verksamhet medan Överklagandenämnden kan pröva en överklagan av vissa beslut⁵⁶. Alla nationella domstolar har rätt att begära förhandsavgörande och denna rätt får inte på något sätt inskränkas genom nationell lagstiftning. Det åligger de nationella domstolarna att säkerställa och garantera att det skydd som enskilda får genom unionsbestämmelserna också har full verkan⁵⁷. Domstolar som dömer i sista instans har dock en skyldighet att begära förhandsavgörande av EU-domstolen om inte rättsfrågan är klar⁵⁸. Då en nationell domstol ifrågasätter giltigheten av en gemenskapsrättsakt är alla domstolar oavsett instans skyldiga att begära förhandsavgörande enligt Foto- Frost principen⁵⁹ eftersom en nationell domstol har

---

⁴⁷ Mål 166/73 Rheinmühlen-Düsseldorf mot Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel [1974] ECR 33, s.195 p.2.

⁴⁸ Matz, H., Begreppet domstol i EU-rätten..., s. 39

⁴⁹ Prop. 2005/06:157 s. 9.

⁵⁰ Målen C – 110-147/98, Gabalfrist SL mot AEAT REG 2000, s. I-1577.

⁵¹ Begreppet innebär att båda parterna skall kunna yttra sig, ”ingen får dömas obörd” <http://svenskuppplagsbok.se/52113/kontradiktoriskt/> 2011-10-01.

⁵² Målen C – 110-147/98, Gabalfrist SL mot AEAT REG 2000, s. I-1577 p. 12.

⁵³ Säsom Arbetsdomstolen och Marknadsdomstolen.

⁵⁴ Mål C- 407/98, Katarina Abrahamsson och Leif Anderson mot Elisabeth Fogelqvist [2000] I- 05539.

⁵⁵ Bernitz, Förhandsavgörande s. 21.

⁵⁶ Matz, H., Begreppet domstol i EU-rätten..., s. 77-78, se fotnot.

⁵⁷ Mål C- 555/07, Seda Küçükdeveci mot Swedex GmbH & Co. KG, dom 19 jan. 2010 p. 54-55.

⁵⁸ Bernitz, Förhandsavgörande, s. 15. Dom av den 6 oktober 1982 i mål C-283/81, Srl CILFIT och Lanificio di Gavardo SpA mot Ministero della sanità. Hädanefter CILFIT- målet.

⁵⁹ Mål 314/85, Firma Foto-Frost mot Hauptzollamt Lübeck [1987] ECR 4199, p. 14-15.

inte behörighet att ogiltigförklara en gemenskapsrättsakt⁶⁰. Enligt principen anser EU-domstolen att om inte de har exklusiv behörighet att ogiltigförklara en rättsakt så hotas enhetligheten och därmed rättssäkerheten i unionen⁶¹.

I Lyckeskog målet⁶² begärde Hovrätten för Västra Sverige ett förhandsavgörande för frågan om HovR:n kan anses vara sista instans i ett mål på grund av att det krävs ett prövningstillstånd för att målet ska kunna prövas i högsta instans och det faktum att sista instans omfattas av skyldigheten att begära förhandsavgörande⁶³. Domstolen kom fram till att i och med att det krävs ett prövningstillstånd för att målet ska tas upp i HD så är inte HovR:n att anse som sista instans. Uppstår det en fråga om tolkningen, tillämpningen eller giltigheten av en gemenskapsrättslig regel åligger det en skyldighet för HD att begära ett förhandsavgörande antingen då frågan uppstår om prövningstillstånd ska beviljas⁶⁴ eller senare under processens gång⁶⁵. Utifrån denna skyldighet ansåg EU – domstolen att det fortfarande kan ske en enhetlig tolkning av gemenskapsrätten från svenska domstolar⁶⁶. Utgången av målet var att en nationell domstol inte omfattas skyldigheten av artikel 267.3 FEUF när en överklagan kan ske till högre instans efter ett prövningstillstånd.⁶⁷

4.3 Kraven för att kunna inhämta ett förhandsavgörande

För att ett förhandsavgörande ska kunna lämnas av EU domstolen krävs det att en fråga har uppkommit i nationell domstol⁶⁸, men det innebär inte att det är självklart att ett förhandsavgörande blir aktuellt även om målet handlar om en fråga om tolkningen av gemenskapsrätten⁶⁹. EU domstolen har i flertal rättsfall klargjort att de inte kommer yttra sig i fall där frågan inte rör unionsrätten utan nationell rätt⁷⁰, där frågan inte har något samband med förhållandena i tvisten⁷¹, där tvisten är konstruerad⁷² eller i fall där frågorna är hypote-

---

⁶⁰ Prop. 2005/06:157 s. 10.

⁶¹ Mål 314/85, Firma Foto-Frost mot Hauptzollamt Lübeck [1987] ECR 4199, p. 15.

⁶² Mål C- 99/00 Brottmål mot Kenny Roland Lyckeskog [2002] ECR I- 4839.

⁶³ Prop. 2005/06:157 s. 12.

⁶⁴ 54 kap. 10§ RB reglerar när ett prövningstillstånd kan beviljas.

⁶⁵ Bernitz, Förhandsavgörande, s. 30.

⁶⁶ Mål C- 99/00 Brottmål mot Kenny Roland Lyckeskog [2002] ECR I- 4839, s. 12-13.

⁶⁷ Sieps rapport 2006:3 Fritz, M., och Hettne, J., *Sverige inför rätta – Kontrollen av medlemsstaterna i Europeiska Unionen*, s. 54.

⁶⁸ Prop. 2005/06:157 s. 7

⁶⁹ Mål C-344/04, International Air Transport Association och European Low Fares Airline Association mot Department for Transport p. 28 [2006] ECR I-00403.

⁷⁰ Mål 93/75 Adlerblum mot Caisse Nationale D'Assurance Viellese des Travailleurs Salariés, [1975] ECR 2152.

⁷¹ Mål C-286/88, Falciola mot Comune di Pavia REG 1990, s. I-191.

⁷² Målen 104/79, Foglia mot Novello I REG 1980, s. 745 och Foglia mot Novello II REG 1981 s. 3045.

tiska⁷³. Det är den nationella domstolen som har det yttersta ansvaret för att bedöma om ett förhandsavgörande från EU- domstolen är nödvändigt eller inte för att meddela en dom. De nationella domstolarna måste uppfylla de ställda kraven från EU- domstolen vid en begäran om förhandsavgörande för att de ska få sina frågor besvarade. De ställda kraven är att en rättslig och verklig bakgrund ska redovisas och den får inte vara för vagt formulerad och behovet av att få ett förhandsavgörande måste framgå tydligt⁷⁴. Domstolen kan själva tolka och omformulera frågorna som ställts och kan även välja att inte besvara alla frågor⁷⁵. Den tolkning som görs av EU- domstolen är bindande för den nationella domstolen som begärt förhandsavgörandet för det specifika målet och den dom som meddelas är sedan bindande för alla andra nationella domstolar då det uppstår en identisk fråga⁷⁶. EU- domstolen har framfört i praxis att de kan avvisa en begäran om förhandsavgörande, men endast om ”*det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med verkliga omständigheter eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen*”⁷⁷.

4.4 Begränsning av skyldigheten att begära förhandsavgörande

EU- domstolen har i praxis utvecklat CILFIT – doktrin⁷⁸, om undantaget från skyldigheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF. I målet utvecklade domstolen undantag och begränsningar från skyldigheten att begära förhandsavgörande som fått en stor betydelse för senare rättspraxis⁷⁹. Det första kriteriet som finns i artikel 267 2 st. FEUF är att den nationella domstolen måste anse att ett förhandsavgörande är *nödvändigt* för att en dom ska lämnas, dvs. frågan till EU -domstolen ska vara av relevans⁸⁰ för utgången av målet. Föreligger det inget samband mellan frågan och målet och är ett förhandsavgörande inte nödvändigt behöver EU- domstolen inte lämna något förhandsavgörande⁸¹. Det andra kriteriet och frågan om *acte éclairé* framkom i Da Costa fallet⁸² där domstolen klargjorde att då en rättsfråga redan har tolkats i EU- domstolen finns det

---

⁷³ Mål C-83/91, Meilicke mot ADV/ORG, REG 1992, s. I- 4871.

⁷⁴ Prop. 2005/06:157 s. 7.

⁷⁵ Bernitz, Förhandsavgörande s. 23.

⁷⁶ http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/#procedures 2011-11-16.

⁷⁷ Mål C- 264/96 Imperial Chemical Industries plc (ICI) mot Kenneth Hall Colmer (Her Majesty's Inspector of Taxes) [1998] ECR I- 4695, s. 15.

⁷⁸ Mål 283/81, CILFIT- målet.

⁷⁹ Prop. 2005/06:157, s. 11-12. Exempel på senare praxis: mål C-224/01, Gebhard Köbler mot Repuliken Österrike, REG 2003, s. I-10239.

⁸⁰ Se mål 348/89, Metalurgica da lagoa Lda v. Chefe do Servico da Conferencia Final da Alfandega do Porto, REG 1991 s. I-3277, p.47, för en diskussion om relevansundantaget.

⁸¹ Prop. 2005/06:157, s. 12. Artikel 267 2st. FEUF.

⁸² Mål 28-30/62 Da Costa en Schaake NV, Jacob Meijer NV och Hoechst-Holland NV mot Nederlandse Bestaatsadministratie, REG [1963] ECR 31

inte någon skyldighet för andra medlemsländer att begära förhandsavgörande av en liknande fråga⁸³. Detta innebär att skyldigheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 3st. FEUF faller bort⁸⁴. Man vidareutvecklade principen i CILFIT-målet och sa att rättsfrågan behöver inte vara identiskt utan det räcker med att det finns rättspraxis som har behandlat frågan för att det ska anses som att *acte éclairé* har uppkommit⁸⁵. Det tredje och sista kriteriet *acte clair* innebär att ” *den korrekta tolkningen av gemenskapsrätten vara så uppenbar att det inte finns utrymme för något rimligt tvivel om hur frågan ska avgöras*”. Kravet för att det ska anses vara uppenbart är att domstolen måste ” *vara övertygad om att saken är lika uppenbar för domstolarna i de övriga medlemsstaterna och för EU-domstolen*”. Endast i detta fall får domstolen underlåta att föra frågan till EU-domstolen och avgöra frågan själva⁸⁶. Det åligger ett stort ansvar på de nationella domstolarna att avgöra om ett förhandsavgörande behövs eller inte. Detta eftersom medlemsstaterna blir skyldiga att ersätta skada som vållats enskilda om en nationell domstol som sista instans på ett uppenbart sätt dömer i strid mot en bestämmelse i gemenskapsrätten⁸⁷. Detta har EU-domstolen behandlat i bland annat mål C-224/01, Gebhard Köbler⁸⁸ där man specifikt klargjorde under vilka omständigheter en nationell domstol sista instans kan bli skadeståndsskyldig för överträdelse av EU-rätten⁸⁹.

4.5 CILFIT kriterierna och doktrin

CILFIT-doktrin har varit omdiskuterad i många sammanhang⁹⁰. Generaladvokaten Jacobs har bland annat yttrade sig om CILFIT-doktrin och dess strikta tolkning i Wiener målet, mål 338/95⁹¹ och kom fram till tre skäl till varför inte doktrin skall tolkas så strikt. Enligt Jacobs skulle situationen inte bli hållbar om alla nationella domstolar skulle begära

---

⁸³ Bernitz, Förhandsavgörande, s. 26.

⁸⁴ Mål 283/81, CILFIT-målet, p. 13.

⁸⁵ Mål 283/81, CILFIT-målet, p. 14.

⁸⁶ Mål 283/81, CILFIT-målet, p. 16.

⁸⁷ Prop. 2005/06:157, s. 13. Mål C-224/01, Gebhard Köbler mot Republiken Österrike REG 2003, s. I-10239, p.53. se även Mål C-6 & 9/90 Andrea Francovich och Danila Bonifaci m.fl. mot Italienska Rebuliken [1991] ECR I-5357, då det fastställdes att en medlemsstat kan åläggas ett ansvar för skada som drabbar enskilda på grund av statens överträdelse av EG-regler.

⁸⁸ Mål C-224/01, Gebhard Köbler.

⁸⁹ Mål C-224/01, Gebhard Köbler., p.54 ff. Se även tidigare praxis; mål C-46 & 48/93 Brasserie du Pêcheur och Factortame III [1996] s. I-01029, p. 31-34. Mål C-6 & 9/90 Andrea Francovich och Danila Bonifaci m.fl. mot Italienska Rebuliken [1991] ECR I-5357

⁹⁰ Artikel: Juridiska fakultetet i Stockholm 100år. En minnesskrift 2007 s. 78 ff. *Europearättens genomslag i svensk rätt. Begäran om förhandsavgöranden av EG-domstolen som katalysator*, punkt 2 st. 11.

⁹¹ Generaladvokatens yttrande om mål 338/95 Wiener S.I. GmbH v. Hauptzollamt Emmerich, REG 1997 s. I-6495. Förslag till avgörande av generaladvokat Jacobs föredraget den 10 juli 1997, CELEX nummer: 61995C0338.

förhandsavgörande med tanke på att gemenskapsrätten växer med flera medlemsstater. Kvaliteten på förhandsavgörande skulle påverkas och på så sätt också tillämpningen och tolkningen av gemenskapsrätten⁹².

EU-domstolen har genom alla dessa år utvecklat en mycket omfattande praxis som de nationella domstolarna kan tillämpa och dra slutsatser från och Jacobs anser att EU-domstolen skall endast ta upp frågor som är av allmän betydelse. Uppkommer det frågor som är specifika för ett enskilt fall ska EU-domstolen svara mer allmänt än vad den gör idag⁹³. Medlemsstaternas juridiska system ser olika ut och på grund av detta skulle den strikta tillämpningen av CILFIT-doktrin påverka medlemsstaterna olika⁹⁴. Även i Sverige har det varit diskussioner i doktrin, då Staffan Vängby, före detta justitieråd, anser att det inte är nödvändigt för domstolar i de lägre instanserna att begära förhandsavgörande, utan det är HD som ska ha det ansvaret och skyldigheten⁹⁵. Enligt Vängbys uppfattning bör HD endast inhämta förhandsavgörande i de fall då det efter ”*en egen inträngande analys*” av EU-rätten fortfarande råder osäkerhet om tolkningen och tillämpningen av EU-rätten⁹⁶. Vängby har dock stött på invändningar från Jan-Mikael Bexhed⁹⁷. Bexhed anser att även om underinstanserna inte är skyldiga att begära förhandsavgörande så kan de inte invänta att ett mål kommer upp i en högre instans för att en EU-rättslig fråga ska kunna avgöras. Det skulle innebära att de svenska underinstanserna åsidosätter EU-rätten⁹⁸. Bexhed argumenterar för att domstolarna ska begära mer förhandsavgörande av det skälet att EU-rätten utvecklas ständigt och den svenska juristutbildningen inte lär ut den kunskapen som behövs⁹⁹. För detta argument får Bexhed stöd i SOU 2009:71 s. 482¹⁰⁰, där skillnaden mellan den svenska rätten och EU-rätten läggs fram. Frågan som uppstår är om de svenska domstolarna är benägna att avgöra mål utan att begära förhandsavgörande om de inte har de kunskaper som krävs om EU-rätten?¹⁰¹

---

⁹² Förslag till avgörande av generaladvokat Jacobs föredraget den 10 juli 1997, p. 18, 60.

⁹³ Förslag till avgörande av generaladvokat Jacobs föredraget den 10 juli 1997, p. 65.

⁹⁴ Förslag till avgörande av generaladvokat Jacobs föredraget den 10 juli 1997, p. 62. För mer fördjupad läsning se: Sieps rapport 2003:15, Jörgen Hettne och Ulf Öberg, *Domstolarna i Europeiska unionens konstitution* och ERT 2001:1 s. 85-93, *Nationella slutinstanser skyldighet att fråga EG-domstolen – CILFIT-doktrin efter Lyckesskog*, Mattias Derlén..

⁹⁵ Artikel JT 1988/99 nr 2 s. 365, Staffan Vängby, *Undantaget från EG-rättens överhöghet?*

⁹⁶ Artikel JT 1988/99 nr 2 s. 366, Staffan Vängby, *Undantag från EG-rättens överhöghet?*

⁹⁷ Jur.lic.chefsjurist hos försäkringsbolaget Skandia.

⁹⁸ Se artikel JT 1998/99 nr. 4, s. 823, Jan-Mikael Bexhed, *Om kravet att begära förhandsavgörande från EG-domstolen – Vängby och EG-rätten*, även artikel JT 1999/2000, nr. 1, s. 248-250, Staffan Vängby, *Förhandsavgörande från EG-domstolen – en replik till Jan-Mikael Bexhed*.

⁹⁹ Artikel JT 1998/99 nr. 4, s. 821, Jan-Mikael Bexhed, *Om kravet att begära förhandsavgörande från EG-domstolen – Vängby och EG-rätten*.

¹⁰⁰ SOU 2009:71, *Sverige och den inre marknaden – en översyn av horisontella bestämmelser*.

¹⁰¹ SOU 2009:71 s. 482f.

5 Sverige i EU och tillämpningen av artikel 267 FEUF

5.1 Sverige och gemenskapen

Sveriges intresse för att ingå i en gemenskap och samarbeta med andra länder har alltid funnits.¹⁰² År 1960 ingick Sverige ett frihandelsavtal med Danmark, Storbritannien, Norge, Portugal, Schweiz och Österrike och bildade Efta (European Free Trade Association), en europeisk frihandelssammanslutning. Grunden till denna mindre gemenskap var att man ville förenkla handeln mellan dessa länder och på så sätt öka tillväxten och ekonomin i medlemsländerna, samt bidra till en ökning av den globala handeln.¹⁰³ Medlemskapet i Efta säs upp då Sverige inträdde i EU gemenskapen.¹⁰⁴ Sverige har som nämnts tidigare genom inträdet i gemenskapen sagt upp en del av sin suveränitet och följer EU:s riktlinjer. Dock har Sverige ännu inte velat bli en del av den ekonomiska och monetära unionen, EMU och tillsammans med medlemsländerna införskaffa sig samma valuta, Euro. För det första så uppfyller inte Sverige de krav som ställs, en stabil växelkurs och prisstabilitet. För att kunna uppnå en stabil växelkurs så behöver Sverige knyta sin valuta till euro, vilket de inte har gjort. (Detta innebär att man är med i den frivilliga växelkursmekanismen ERM 2). För det andra så har det svenska folket genom en folkomröstning i september 2003 röstat NEJ till att vara med i EMU. Regeringen valde att gemensamt gå efter resultaten av folkomröstningen.¹⁰⁵

5.2 Statistik från EU-domstolen

Enligt statistiken handlägger EU-domstolen i genomsnitt 260 mål per år¹⁰⁶ om begäran av förhandsavgörande från nationella domstolar. Statistiken visar att Sverige är mycket återhållsamma med att begära förhandsavgörande, endast i 87 mål har domstolarna begärt förhandsavgörande under perioden 1995-2010, i genomsnitt fem fall per år¹⁰⁷. Tittar man närmare på statistiken¹⁰⁸ ser man att det råder en ojämnhet över åren om begäran om förhandsavgörandena. År 2005 till exempel, året efter kommissionens överträdelseä-

---

¹⁰²Se hemsidan för mer information om Sveriges samarbeten med andra länder och organisationer;

<http://www.regeringen.se/sb/d/10741> 2011-11-17.

¹⁰³<http://www.efta.int/about-efta/the-european-free-trade-association.aspx> 2011-11-17.

¹⁰⁴<http://www.regeringen.se/sb/d/2477/a/15530> 2011-11-17.

¹⁰⁵<http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/Sverige-sa-nej-till-euron/> 2011-10-06.

¹⁰⁶ EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010, s. 105. Uträkning: Sammanlagt 4113 mål mellan åren 1995-2010, dividerat med 16år, = 257,0625 mål/år.

¹⁰⁷ EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010, s. 105.

¹⁰⁸ EU-domstolens Verksamhetsstatistik 2010 s. 105.

rendet¹⁰⁹ mot Sverige når man en topp på elva begärda förhandsavgörande medan året efter hamnar man endast på två¹¹⁰.

5.3 Domstolsinstansernas benägenhet att begära förhandsavgörande

Som nämndes tidigare¹¹¹ är de högsta instanserna skyldiga att begära förhandsavgörande från EU-domstolen vid osäkerheten av tolkningen och tillämpningen av EU-rätten medan de lägre instanserna *får* begära. Enligt EU-domstolens statistik på begärda förhandsavgörande ser man att de flesta begärda förhandsavgörande kommer från underinstanserna och inte de högsta domstolsinstanserna¹¹². Förhandsavgörandena från EU-domstolen har i de flesta fall en mycket stor betydelse för utgången av målen i den nationella domstolen. Inhämtas inte ett förhandsavgörande från EU-domstolen då viss osäkerhet råder om tolkningen och tillämpningen av EU-rätten kan utgången av målet inte bli något som återspeglar EU-rätten. Med hänsyn till det domstolssystem som Sverige har, då det krävs prövningstillstånd till HovR:n och HD torde ansvaret vila på de första instanserna för att begära förhandsavgörande¹¹³. Mål C-338/02 Fixtures Marketing mot Svenska Spel¹¹⁴ är ett exempel på mål som kan ha klarats upp redan i första instans, men som gick vidare till HD. I detta mål begärde HD ett förhandsavgörande från EU-domstolen som sedan blev avgörande för utgången av målet¹¹⁵.

5.4 Prövningstillstånd

RB reglerar vad som krävs för att ett prövningstillstånd skall beviljas. För att HovR ska pröva TR:s beslut eller dom krävs det att ett prövningstillstånd finns.¹¹⁶ 49 kap. 14 § RB stadgar att ett prövningstillstånd till HovR kan beviljas då det finns skäl att ifrågasätta den dom som TR har kommit fram till och vid bedömningen av om tingsrätten dömt rätt. Ett prövningstillstånd kan även meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att en överklagan prövas av högre instans samt om det finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.¹¹⁷ Då HD skall pröva HovR dom eller slutliga beslut i mål eller

---

¹⁰⁹ Se stycke 8.

¹¹⁰ EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010, s. 105.

¹¹¹ Se avsnitt 3.2.

¹¹² EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010, s. 106f.

¹¹³ Bernitz, Förhandsavgörande, s. 52f.

¹¹⁴ Mål C-338/02 Fixtures Marketing Ltd mot Svenska Spel, REG 2004, s. I-10497. NJA 2005 s. 924.

¹¹⁵ Bernitz, Förhandsavgörande, s. 53.

¹¹⁶ 49 kap. 12 § RB.

¹¹⁷ 49 kap. 14 § RB.

ärenden som väckts vid TR krävs ett prövningstillstånd.¹¹⁸ Endast i två fall kan ett prövningstillstånd beviljas hos HD, när det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen och då det finns synnerliga skäl till en prövning hos HD.¹¹⁹

---

¹¹⁸ 54 kap. 9 § RB.

¹¹⁹ 54 kap. 10 § RB.

6 Österrike i EU och tillämpningen av artikel 267 FEUF

6.1 Österrike och gemenskapen

Österrike likt Sverige blev en del av Europeiska Unionen 1995, dock är det unika med Österrike att de är ett neutralt land sedan 26 oktober 1955, då Österrike fick sin suveränitet.¹²⁰ Att landet har ansett sig vara neutralt har inte hindrat dem från att ansluta sig och samarbetar med ett flertal organisationer som NATO, FN, OECD m.fl. ¹²¹Österrikes neutralitet har varit mycket betydelsefull för olika internationella sammanhang då landet har haft en roll som medlare. Inom unionen har Österrike arbetat för att utveckla samarbetet mellan sina grannländer samt nya medlemsstater. ¹²² Österrike var en av de första elva länderna som uppfyllde kraven för att ingå i EMU- gemenskapen.¹²³ Landet är positiv till att utvidga gemenskapen genom ett inträde för Balkan länderna i gemenskapen men inte Turkiet. Österrike har ett stort intresse i utvidgningen eftersom det betyder stora fördelar för landet genom import och export av varor. Landet anhöll om en förlängning av övergångsreglerna för arbetskraftinvandringen från de nya EU-länderna till 2011 vilket visar att landet har en annan inställning angående den fria rörligheten och möjligheten att komma in på deras arbetsmarknad.¹²⁴

6.2 Statistik från EU-domstolen

Österrike blev en del av EU samma år som Sverige och har fram tills idag begärt 363 förhandsavgörande, vilket innebär i genomsnitt 22 mål per år¹²⁵. Jämfört med Sverige har Österrike begärt nästan fem gånger mer fall per år. De två första åren efter landets inträde i gemenskapen var antalet begärda förhandsavgörande mycket lågt, men det har dock genom årens lopp ökat markant och Österrike är idag en av de medlemsländer som begär flest förhandsavgörande¹²⁶. Statistiken visar tydligt även här att de lägra instanserna begär mest förhandsavgörande. De flesta mål som kommer från Österrike kommer från ”övriga domstolar”¹²⁷.

---

¹²⁰ Länder i fickformat, 414 Österrike, Utrikespolitiska Institutet 2008, s. 15.

¹²¹ <http://regeringen.se/sb/d/5472/a/42530> 2011-11-16.

¹²² Länder i fickformat, 414 Österrike, Utrikespolitiska Institutet 2008, s. 25.

¹²³ http://ec.europa.eu/sverige/key_issues/euro/index_sv.htm 2011-11-07.

¹²⁴ Promemoria 2011-02-23, Svenska ambassaden i Wien s. 5f. Elektronisk källa: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/04/25/30/37c5c619.pdf> 2011-11-16.

¹²⁵ EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010, s. 105.

¹²⁶ EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010, s.105.

¹²⁷ EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010, s. 107.

6.3 Österrikes domstolssystem¹²⁸

Domstolssystemet i Österrike är uppbyggt på ett annat sätt än i Sverige då det finns två parallella domstolssystem som i sin tur är delade i tre instanser. Lägsta instans i landet är Bezirksgericht och Landesgericht och beroende på vilket ärende och belopp tvisten handlar om avgörs vilken domstol som är behörig. Bezirksgericht är den underrätt som avgör tvister i civilrättsliga ärenden om högst 10.000 euro och Landesgericht över 10.000 euro. En överklagan från Bezirksgericht kan ske till Landesgericht. Det finns fyra rätter i andra instans i landet, Oberlandesgericht och de prövar alla ärenden, både civil- och straffrättsliga. Detta innebär att de har en mycket stor betydelse för rättsväsendet i landet. En överklagan från Landesgericht kan ske till Oberlandesgericht. Oberster Gerichtshof är Österrikes Högsta domstol och den finns i Wien.¹²⁹

---

¹²⁸ Se Bilaga 1, för en överblick över Österrikes domstolssystem. För mer information om landets domstolssystem se dokumentet: ”*The Austrian judicial system, Institutions-Agencies- Services*”, publicerad av Federal Ministry of Justice of Austria.

¹²⁹ http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_aus_sv.htm 2011-12-01.

7 Kommissionen

7.1 Kommissionens arbete

Kommissionen ska främja unionens allmänna intresse och tillsammans med EU-domstolen har de en övervakande roll över tillämpningen av unionsrätten. Artikel 17 EUF stadgar kommissionens ansvarsområde och befogenheter. De mest betydande befogenheterna är deras initiativrätt i lagstiftningsförfarande och övervakningsrollen över tillämpningen av EU-rätten¹³⁰. En lagstiftningsakt kan endast antas på förslag av kommissionen¹³¹ och deras roll som övervakare är av mycket stor betydelse då de ska se till att EU-rätten respekteras av medlemsländerna. När Lissabonfördraget trädde i kraft fick kommissionen det lättare att utge ekonomiska sanktioner mot medlemsstaterna vid ett fördragsbrott¹³². De ska enligt artikel 260 FEUF väcka talan vid EU-domstolen och uppge det belopp som en medlemsstat ska betala för att de inte har uppfyllit sina skyldigheter enligt fördragen¹³³.

7.2 Överträdelsetalan

Som nämndes ovan har kommissionen en övervakningsroll i gemenskapen. En privatperson eller en medlemsstat¹³⁴ som anser att en annan medlemsstat inte uppfyller sina skyldigheter enligt fördraget ska framföra det till kommissionen. Kommissionen är skyldiga att utreda ärendet och anser de att medlemsstaten inte uppfyller sina skyldigheter inleds ett överträdelseförfarande mot medlemsstaten¹³⁵. Den första fasen i överträdelseförfarandet är att kommissionen skickar en formell underrättelse till den berörda medlemsstaten och underrättar medlemsstaten om vilka unionsföreskrifter kommissionen anser att de handlat i strid med och inte uppfyllt. Medlemsstaten får möjlighet att uppfylla de krav som kommissionen ställer under en tidsfrist och även yttra sig om påståendena¹³⁶. Om kommissionen efter den angivna tidsfristen fortfarande anser att ett fördragsbrott föreligger avger kommissionen ett motiverat yttrande¹³⁷ till medlemsstatens regering¹³⁸. Detta ger den berörda medlemsstaten

---

¹³⁰ Artikel 17 EUF. Bergström, C-F, Lissabonfördraget, en grundlag för EU?, upl. 1:1, Norstedts Juridik, Vällingby, 2010, s. 72f.

¹³¹ Artikel 17.2 EUF.

¹³² Bergström, C-F, Lissabonfördraget, en grundlag för EU? s. 72f.

¹³³ Artikel 260 FEUF.

¹³⁴ Artikel 259 FEUF, tidigare artikel 227 EG-fördraget.

¹³⁵ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/11145/a/118544> 2011-11-07.

¹³⁶ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/11145/a/118544> 2011-11-07.

¹³⁷ Artikel 258 FEUF, tidigare artikel 226 EG-fördraget.

¹³⁸ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/11145/a/118544> 2011-11-07.

en sista möjlighet att uppfylla kommissionens krav innan ärendet lämnas över till EU-domstolen¹³⁹.

7.3 Artikel 258 FEUF - Talan om fördragsbrott

Talan om fördragsbrott inleds efter att överträdelseförfarandet har skett och kommissionen anser att medlemsstaten inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt fördragen. Det är kommissionen som själv bestämmer när de vill väcka talan¹⁴⁰ mot medlemsstaten eller om talan skall väckas överhuvudtaget¹⁴¹. Talan om fördragsbrott kan även inledas efter att medlemsstaten har åtgärdat de brister som tagits upp i det motiverade yttrandet, detta för att kommissionen vill fastställa att medlemsstaten har gått emot fördraget¹⁴². I det skedet när talan om fördragsbrott har påbörjats är det EU-domstolen som skall avgöra om det föreligger ett fördragsbrott eller inte. Kommer EU-domstolen fram till att ett fördragsbrott föreligger är medlemsstaten skyldig att åtgärda det,¹⁴³ om det inte redan har skett. Om EU-domstolen inte anser att den berörda medlemsstaten har ”*vidtagit de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom*” får kommissionen väcka talan ytterligare en gång i EU-domstolen och ange ett standardbelopp eller vite som den berörda medlemsstaten skall betala¹⁴⁴.

---

¹³⁹ Artikel 258 FEUF, tidigare artikel 226 EG-fördraget.

¹⁴⁰ Dom av den 14 december 1971 i mål 7/71, kommissionen mot Frankrike, REG 1971, s. 1003.

¹⁴¹ Se dom av den 17 maj 1990 i mål C-87/89, Société nationale interprofessionnelle de la tomate m.fl. mot kommissionen, REG 1990, s. I-1981.

¹⁴² Sieps rapport 2006:3: Fritz, M., & Hettne, J., *Sverige inför rätta, kontrollen av medlemsstaterna i Europeiska unionen*, s. 27.

¹⁴³ Artikel 260.1 FEUF, tidigare artikel 228 EG-fördraget.

¹⁴⁴ Artikel 260.2 FEUF.

8 Kommissionens överträdelsetalan mot Sverige

8.1 Motiverat yttrande från Kommissionen

Ett motiverat yttrande är mycket viktigt eftersom den skapar grunden för processen i domstolen och det är utifrån detta yttrande som kommissionen kan åberopa sina grunder i domstolen¹⁴⁵. Efter ett antal formella och informella skrivelser¹⁴⁶ mellan Sverige och kommissionen valde kommissionen att lämna ett motiverat yttrande till Sverige i oktober 2004 eftersom de ansåg att Sverige inte uppfyllde sina skyldigheter enligt EU-fördraget¹⁴⁷. I det motiverade yttrandet framhöll kommissionen att de svenska reglerna om provningstillstånd inte var att anse som förenliga med artikel 267 FEUF vilket krävs för att få rättspraxis som överensstämmer med gemenskapsrätten¹⁴⁸. Två mål, Lyckeskogs¹⁴⁹- och SAS/Luftfartsverken¹⁵⁰ målet lade grunden för kommissionens misstro om att tillämpningen av reglerna för provningstillstånd stod i strid med EU-rätten. Som nämndes ovan¹⁵¹ kom EU-domstolen i Lyckeskogs målet fram till att reglerna om domstolsprovning även omfattade gemenskapsrätten och den högsta instansen var skyldig att begära förhandsavgörande då frågan om provningstillstånd ska beviljas eller under processens gång¹⁵². Den svenska lagstiftningen gör det visserligen möjligt för instanserna att begära förhandsavgörande innan frågan om provningstillståndet avgörs, men kommissionen bedömde att med hänsyn till den praxis som har utvecklats och antal låga begärda förhandsavgörande från Sverige så sker det inte¹⁵³. Det görs inte heller någon bedömning om det är en EU-rättslig fråga då ett

---

¹⁴⁵ Sieps rapport 2006:3: Fritz, M., & Hettne, J., *Sverige inför rätta, kontrollen av medlemsstaterna i Europeiska unionen*, s. 27

¹⁴⁶ Kommissionens informella skrivelse till Sverige, Bryssel, från 2003-01-23, Justitiedepartementet, ”*Ang: informell skrivelsen rörande svenskt provningstillstånd i förhållande till art 234 i fördraget*”, från 2003-03-14, Kommissionen, ”*Formell underrättelse*”, Bryssel, från 2004-04-01, överträdelenummer: 2003/2161, SG-Greffe(2004)D/201417,C(2004)1185, Justitiedepartementet, ”*Angående formell underrättelse om att de svenska domstolarnas tillämpning av reglerna om provningstillstånd kan strida mot gemenskapsrätten enligt artikel 234 tredje stycket EG*”, från 2004-05-26. För mer ingående information om hur de formella och informella skrivelserna går till se Siepsrapport 2006:3, Fritz, M. och Hettne, J., *Sverige inför rätta, kontrollen av medlemsstaterna i Europeiska unionen, sieps rapport*, s. 19ff.

¹⁴⁷ Motiverat yttrande riktat till Konungariket Sverige enligt artikel 226 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen till följd av överträdelse av artikel 234 tredje stycket EG. Från kommissionen 2004-10-19, ärendenummer 2003/2161, C(2004) 3899. Källan kommer att hänvisas som ”Motiverat yttrande” framöver.

¹⁴⁸ Motiverat yttrande p.9

¹⁴⁹ Mål C- 99/00 Brott mål mot Kenny Roland Lyckeskog [2002] ECR I- 4839s. 10.

¹⁵⁰ Högsta Domstolens beslut 12 november 2002 i mål T-2137, Mål nr Ö 1891-0, meddelat i Stockholm den 9 december 2004.

¹⁵¹ Se stycke 4.2.

¹⁵² 54 kap. 10 § RB, Bernitz, U., Förhandsavgörande, s. 30.

¹⁵³ Se EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010 s. 105 f. och stycke 5.2.

prövningstillstånd ska beviljas eller inte¹⁵⁴. Kommissionen fann att viss oklarhet rådde vid tillämpningen av de svenska reglerna för prövningstillstånd i förhållande till EU-rätten och begäran om förhandsavgörande¹⁵⁵. Vidare har kommissionen observerat att avslag vid ansökan om prövningstillstånd inte motiveras vilket leder till att det uppstår en osäkerhet om skyldigheten enligt artikel 267 FEUF är uppfylld. Det gör det svårare för kommissionen att uppfylla sin övervakarroll och kontrollera om artikel 267 FEUF följs¹⁵⁶. Storbritannien är också ett exempel på en medlemsstat som inte har motiverat då ett prövningstillstånd inte har beviljats, men genom Lyckeskogs målet ändrade man de brittiska processreglerna.¹⁵⁷ Det faktum att både HD och RegR fram till 2002 begärt mycket få förhandsavgörande var också en avgörande faktor för kommissionens motiverade yttrande¹⁵⁸. Kommissionen påpekade även att Sverige inte har någon bestämmelse om när ett förhandsavgörande ska hämtas.¹⁵⁹ I målet SAS/Luftfartsverket begärdes inget förhandsavgörande från EU-domstolen för tolkning av artikel 102 FEUF¹⁶⁰ när frågan om förhandsavgörande avgjordes¹⁶¹. Eftersom ett prövningstillstånd inte beviljades kunde ett förhandsavgörande inte heller begäras vid senare tillfälle. Dessa två mål var stödet för kommissionen om att de svenska reglerna om prövningstillstånd stred mot EU-rätten¹⁶².

8.2 Svenska regeringens uttalande

Svenska regeringen uttalade sig om kommissionens motiverade yttrande och ansåg att kommissionens uppfattning om att Sveriges skyldighet enligt artikel 267 FEUF inte uppfylls var felaktig. Regeringen ansåg att det fanns inte grunder för påståendet att HD:s praxis gick emot EU-rätten.¹⁶³ Kommissionens yttrande om att Sverige ska ha bestämmelser om när ett förhandsavgörande ska göras behövs inte eftersom det redan finns reglerat i EU-rätten och den svenska lagstiftningen är en del av EU-rätten.¹⁶⁴ Regeringen medger dock att den

---

¹⁵⁴ Motiverat yttrande p. 10.

¹⁵⁵ Artikel: Juridiska fakultetet i Stockholm 100 år. En minnesskrift 2007, s. Bernitz, U., *Europearättens genomslag i svensk rätt. Begäran om förhandsavgöranden av EG-domstolen som katalysator*, punkt 4, st. 3.

¹⁵⁶ Artikel: Bernitz, U., *Europearättens genomslag i svensk rätt. Begäran om förhandsavgöranden av EG-domstolen som katalysator*, punkt 4, st 11. Motiverat yttrande p. 13.

¹⁵⁷ Motiverat yttrande, p. 15.

¹⁵⁸ Motiverat yttrande, p. 8 och 23.

¹⁵⁹ Motiverat yttrande, p. 12.

¹⁶⁰ Tidigare artikel 82 EG-fördraget, nu artikel 102 FEUF.

¹⁶¹ Högsta Domstolens beslut 12 november 2002 i mål T-2137, Mål nr Ö 1891-0, meddelat i Stockholm den 9 december 2004.

¹⁶² Motiverat yttrande, p.23.

¹⁶³ Sieps rapport 2006:3: Fritz, M., & Hettne, J., *Sverige inför rätta, kontrollen av medlemsstaterna i Europeiska unionen*, s. 57.

¹⁶⁴ Motiverat yttrande, p. 21.

svenska lagstiftningen alltid förbättras och utifrån kommissionens motiverade yttrande behövs det kompletterande reglering för de högsta domstolsinstanserna ställningstagande då en begäran om förhandsavgörande inte görs.¹⁶⁵ Kommissionen valde att inte ta upp ärendet till EU-domstolen utan gav ett förslag till Sverige för att införa en motiveringsskyldighet för sista instanserna då ett förhandsavgörande inte begärs.¹⁶⁶

8.3 Utvidgning av den allmänna motiveringsskyldigheten

Svenska regeringen valde att följa kommissionens råd om att införa en motiveringsskyldighet för de högre instanserna. Proposition 2005/06:157, *Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen*¹⁶⁷ lades fram av regeringen där ett yttrande gjordes och föreslag om en ny bestämmelse i den svenska processrätten, där de högre instanserna är skyldiga att lämna ett ställningstagande vid avsteg från att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Det har förekommit att de svenska högre instanserna har lämnat ett yttrande och bedömning om varför ett prövningstillstånd inte beviljats (det har inte funnits skäl till att ett förhandsavgörande ska inhämtas) men regeringen ansåg att det emellertid behövs mer dokumenterade ställningstagande från de högre instanserna. Det behövs en mer tydligare och enhetlig reglering om domstolarnas ställningstagande vid en begäran om förhandsavgörande.¹⁶⁸ Invändningar har gjorts mot motiveringsskyldigheten med tanke på att det behövs inte någon motivering eller ställningstagande i andra fall då ett prövningstillstånd inte beviljas utan bara då det handlar om en EU-rättslig fråga. Regeringen har framhåvt att frågan om förhandsavgörande är mycket betydande och speciellt för gemenskapen och därför motiveras en särbehandling.¹⁶⁹ Regeringen lade fram tre punkter i propositionen, då de högsta instanserna skall lämna ett ställningstagande vid en begäran om förhandsavgörande. Det gäller när ett beslut ska tas då det har uppkommit en fråga som har med gemenskapsrätten att göra, när man yrkat om att ett förhandsavgörande ska inhämtas och när någon av parterna under processens gång framhållit att målet berör gemenskapsrätten.¹⁷⁰ Regeringen anser att beroende på hur parterna i målet agerat i processen utifrån sitt yrkande så kan man veta vilka förväntningar de har på domstolen och dess ställningstagande om begäran om förhandsavgörande. Har parterna yrkat att begära ett förhandsavgörande eller har parterna

---

¹⁶⁵ Proposition 2005/06:157 s. 18.

¹⁶⁶ Bernitz, U., *Förhandsavgörande* s. 33.

¹⁶⁷ Prop. 2005/06:157.

¹⁶⁸ Prop. 2005/06: 157 s. 19.

¹⁶⁹ Prop. 2005/06: 157 s.20.

¹⁷⁰ Prop. 2005/06: 157 s. 22.

tagit upp EU-rätten, kan det antas att domstolen då begär ett förhandsavgörande. Förslaget har stött på kritik, eftersom det då i vissa fall beroende på parternas agerande inte kommer att omfattas av skyldigheten att inhämta ett förhandsavgörande. Regeringen menar dock att de högre instanserna är skyldiga att vända sig till EU-domstolen *ex officio*.¹⁷¹

8.4 Lag (2006:502) med vissa bestämmelser om förhandsavgörande från EG-domstolen¹⁷²

Efter kommissionens motiverade yttrande och den svenska regeringens översyn av den svenska lagstiftningen gällande prövningstillstånd och begäran av förhandsavgörande, blev resultatet en ny lag, lag (2006:502) med vissa bestämmelser om förhandsavgörande från EG-rätten. 1 § i lag (2006:502) stadgar att domstolen ska motivera sitt beslut om varför ett förhandsavgörande inte inhämtas. Genom den nya lagen får domstolarna en större skyldighet vid mål där begäran om förhandsavgörande har yrkats av part eller ska inhämtas efter att fråga om EU-rätten har kommit upp.¹⁷³ 1 § i lagen gäller för de högre instanserna som är skyldiga att begära förhandsavgörande och vars beslut inte kan överklagas.¹⁷⁴

---

¹⁷¹ Prop. 2005/06: 157 s. 23.

¹⁷² SFS 2010:581.

¹⁷³ Prop. 2005/06:157s. 32

¹⁷⁴ Prop 2005/06:157 s. 35.

9 Analys

9.1 Betydelsen av artikel 267 FEUF och begäran om förhandsavgörande

Sverige har som medlemsstat i Europeiska Unionen valt att inskränka en del av sin suveränitet för att bli en del av gemenskapen med ett flertal andra länder. Detta har inneburit att medlemsstaterna ska vara lojala mot gemenskapen och fördragsmålen. För att uppnå detta har medlemsländerna implementerat EU-rätten i nationell lagstiftning och på så sätt godtagit att EU-rätten har företräde framför nationell rätt. Genom inträdet uppstod förändringar i den svenska lagstiftningen, då hänsyn skulle tas till EU-rätten också. Vid fördjupning av diskussionen i doktrin så tycks Sverige inte ha fått grepp om detta ännu. Det framstår som om svenska domstolar har problem med att uppfylla sina skyldigheter som de har och att de svenska instanserna är motsträviga till att begära förhandsavgörande, även vid osäkerhet vid tillämpningen av EU-rätten. Om det råder en okunskap i den svenska juristutbildningen angående EU-rätt torde det vara bättre att det kom fram än att det svenska domstolväsendet förblir okunniga. Artikel 267 FEUF har ett syfte och är medlemsstaterna motsträviga och inte tillämpar artikeln och den kunskap och vägledning som erbjuds från EU-domstolen kommer det bli mycket svårt att bibehålla den gemenskap som finns idag. Syftet med artikeln är att alla medlemsstater ska tolka EU-rätten enhetligt och den rättspraxis som uppstår ska stämma överens med EU-rätten oavsett vilken medlemsstat den har uppkommit i. Sker inte detta förlorar EU-rätten sin betydelse. Det är ytterst viktigt att medlemsstaterna arbetar åt samma håll och strävar mot samma mål. Varje avvikelse från detta blir en svag länk som gör arbetet för och i gemenskapen svårare. Dock ska inte det nationella intresset helt undantagas utan tillämpas till rimliga gränser, medlemsländerna har ju trots allt valt att vara med i en gemenskap och det innebär bland annat att ta hänsyn till andra. Genom en enhetlig tolkning av EU-rätten i alla medlemsstater uppstår den en större möjlighet för alla medborgare oavsett medlemsstat vid eventuell tvist i en nationell domstol. En medborgare ska kunna känna trygghet oavsett nationell domstol och lita på att den nationella domstolen uppfyller sina skyldigheter enligt fördragen. Då talesrätten för enskilda i EU-domstolen är begränsad innebär det att principen om direkt effekt får stor betydelse för utvecklingen av gemenskapsrätten. Genom vertikal direkt effekt får enskilda möjligheten att få sina rättigheter prövade. Genom principen och indirekt artikel 267 FEUF om begäran om förhandsavgörande uppstår möjligheten att få EU-rättsliga frågor prövade i EU-domstolen.

Det finns undantag från när de nationella domstolarna inte behöver tillämpa artikel 267 FEUF, under CILFIT- doktrin. De nationella domstolarna måste anse att det begärda förhandsavgörandet är nödvändigt och frågan får inte ha tolkats tidigare, *acte éclairée*. Är det en fråga som är så uppenbar om hur utfallet kommer att bli och det kommer att vara lika uppenbart i övriga medlemsstater, *acte clair*, behövs det inte heller någon begäran om förhandsavgörande. De nationella domstolarna har ansvaret för att avgöra om ett förhandsavgörande behövs eller inte. Det blir svårare att följa denna doktrin eftersom gemenskapen utvidgas allteftersom och det behövs därför en nyare reglering, så att den anpassas till dagens EU. Dock ska inte kriterierna bli striktare utan ligga på den nivå de gör idag, där allmänna svar från EU-domstolen inte kan ses som en lösning. En allmän lösning skulle bilda ett större ”gap” mellan medlemsstaterna tillämpning av EU-rätten. Medlemsstaterna skulle då genom sin nationella lagstiftning få olika utgångar av målen. Striktare regleringar ger mindre utrymme för olikartade utfall. EU-domstolen ska ha den plats den har idag, som ett rättsskipande organ som ger vägledning till medlemsstaterna.

9.2 Kan kommissionens ingripande mot de svenska instansernas obenägenhet att begära förhandsavgörande anses motiverat?

Frågan som uppkommer är huruvida det svenska domstolsväsendet har tillämpat EU-rätten på rätt sätt, så att den återspeglar gemenskapens mål? Det är en mycket svår fråga, utifrån Sveriges perspektiv anser de att de har inte gjort något fel, de har begärt förhandsavgörande av EU-domstolen när de har ansett att de har behövt det. Det är den nationella domstolen som har ansvaret för att bedöma om ett förhandsavgörande är nödvändigt eller inte. Medan kommissionen anser att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter gentemot fördraget. Det som låg till grund för kommissionens ingripande var de svenska reglerna om prövningstillstånd då de inte ansågs förenliga med gemenskapen. Sverige har inte uppnått de mål i antal begärda förhandsavgörande även innan frågan om prövningstillstånd beviljas. De svenska domstolarna har inte heller tagit hänsyn till om det handlar om en EU-rättslig fråga vid ansökan om prövningstillstånd och man har inte heller motiverat avslagen ansökan. Sveriges svar på kommissionens motiverade yttrande var att de hade inte gjort något felaktigt, men att den svenska lagstiftningen alltid kan förbättras. Det visar att man inte vill erkänna att den svenska lagstiftningen brister ur EU-rättsligt perspektiv. Att acceptera att man inte uppfyller sina skyldigheter gentemot fördraget är mycket stort, men att säga att den kan förbättras mildrar omständigheterna. Att Sverige sedan antar rådet och utvidgar

den allmänna motiveringsskyldigheten, där de högra instanserna är skyldiga att lämna ett ställningstagande vid avsteg från begäran om förhandsavgörande, visar att det ligger något i kommissionens överträdelsealan. Att Regeringen i prop. 2005/06:157, även framhöll att frågan om förhandsavgörande var mycket betydande för gemenskapen och att den krävde särbehandling framhäver detta. Kommissionens överträdelsealan mot Sverige var styrkt med bakgrund av kommissionens motivering. Det krävs ett organ som kan ta vara på gemenskapens intresse och samtidigt ha en övervakande roll för att samarbetet mellan medlemsstaterna ska fungera. Inte bara för att tillrättavisa medlemsstaterna utan även för att ge vägledning och stöd i olika frågor.

9.3 Varför är Sverige obenägen att begära förhandsavgörande jämfört med Österrike?

Både Sverige och Österrike blev en del av EU år 1995, men länderna har tillämpat artikel 267 FEUF mycket olika. Österrike har nästan begärt fem mer fall per år jämfört med Sverige. Det länderna har gemensamt är att de begärda förhandsavgörande kommer från de lägre instanserna, vilket är positivt. Ju tidigare begärda förhandsavgörande desto snabbare hantering av målen som inte behöver tas upp i flera instanser, vilket leder till mindre tid och kostnader för parterna. Finns det en tvekan i att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen för att man anser att man har självsäkerheten i sin lagstiftning? Från de svenska förarbetena och doktrin framkommer det att det svenska domstolsväsendet saknar den kunskap som behövs för att kunna avgöra ett EU-rättsligt mål utan att begära ett förhandsavgörande. EU och dess lagstiftning förändras hela tiden och varken Sverige eller annan medlemsstat kan vara så självsäker i tillämpningen av EU-rätten i den nationella lagstiftningen att artikel 267 FEUF om begäran kommer förlora sin betydelse.

Österrike har sedan självständigheten klagat ut att de är ett neutralt land och Sverige har varit inne på samma bana, men bara när det har varit till att värna om det nationella intresset. Självklart vill alla medlemsländer värna om de nationella intresset, men samtidigt har de lämnat det lite åt sidan för att göra det möjligt för att utveckla gemenskapen. Att Österrike är medlemmar i EU och EMU har inte gjort att de förlorat sin neutralitet, utan tvärtom de har använt den till något bra. Frågan är i fall Sverige har avskräckts till att tillämpa EU-rätten och den vägledning som finns i oron att förlora sin identitet och bli en i mängden? Nu sticker Sverige ut lite genom att inte vara med i EMU, men samtidigt är de aktiva inom gemenskapen. Frågan är hur länge Sverige kan både ha kakan och äta den?

Referenslista

Offentligt tryck

EU-rätt

FEU – Fördraget om Europeiska Unionen

FEUF – Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

Författningar

Rättegångsbalken (1942:740)

Regeringsformen (2010:1408)

Lag (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till EU

Propositioner

Proposition 2005/06:157

Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen

Proposition 1993/94:114

Grundlagsändringar inför ett svenskt medlemskap i Europeiska Unionen

Statens offentliga utredning (SOU)

SOU 2009:71

Sverige och den inre marknaden – en översyn av horisontella bestämmelser

Departementsserie(DS)

Ds 2005:25

Förhandsavgörande från EG-domstolen

Skrivelser

Kommissionens informella skrivelse till Sverige, Bryssel, från 2003-01-23.

Justitiedepartementet, ”*Informell skrivelsen rörande svenskt prövningstillstånd i förhållande till art 234 i fördraget*”, från 2003-03-14.

Kommissionen, ”*Formell underrättelse*”, Bryssel, från 2004-04-01, överträdelenummer: 2003/2161, SG-Greffe(2004)D/201417,C(2004)1185.

Justitiedepartementet, ”*Angående formell underrättelse om att de svenska domstolarnas tillämpning av reglerna om prövningstillstånd kan strida mot gemenskapsrätten enligt artikel 234 tredje stycket EG*”, från 2004-05-26.

Referenslista

Motiverat yttrande riktat till Konungariket Sverige enligt artikel 226 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen till följd av överträdelse av artikel 234 tredje stycket EG. Från kommissionen 2004-10-19, ärendenummer 2003/2161, C(2004) 3899.

Rapporter

- Sieps rapport 2003:15 *Domstolarna i Europeiska unionens konstitution*, Hettne, Jörgen och Ulf Öberg
- Sieps rapport 2006:3 *Sverige inför rätta – Kontrollen av medlemsstaterna i Europeiska Unionen*. Fritz, Maria, och Hettne, Jörgen
- Sieps rapport 2010:2 *Förhandsavgöranden av EU-domstolen, svenska domstolars hållning och praxis*, Bernitz, Ulf

Statistik

EU-domstolens verksamhetsstatistik 2010

http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_sv.pdf 2011-11-11.

Litteratur

- Bergström, Carl Fredrik, *Lissabonfördraget, en grundlag för EU?* upplaga 1:1, Norstedts Juridik, Vällingby, 2010.
- Henrik Matz, *Begreppet domstol i EU-rätten, en studie av domstolsbegreppet i bestämmelserna om förhandsavgörande*, Iustus Förlag AB, Uppsala, 2010.
- Hettne, Jörgen & Otken Eriksson, Ida, *EU-rättslig metod – teori och genomslag i svensk rättstillämpning*, upplaga 2, Nordstedts Juridik AB, Vällingby, 2011.
- Nilsson, Mattias, & Lundberg, Jenny, *Europarätten, en introduktion till EG-rätten och Europakonventionen*, Jure Förlag, Stockholm, 2010.
- Ragnemalm, Hans & Melin, Mats, *EG-domstolen inifrån, uppsatser om och kring rättskipningen inom EU*, Jure förlag AB, Stockholm, 2006
- Fritz, Maria, Hettne, Jörgen. Rundegren, H, *När tar EG-rätten över? EG-rätten och dess inverkan på den svenska rättsordningen*, utgåva 2, Industrilitteratur AB, Småland Quebecor, 2001.
- Länder i fickformat - 414 Österrike*, Utrikespolitiska institutet, 2008

Rättsfall

EU-domstolen

Mål 26/62 Van Gend en Loos mot Nederlandse Administratie der Belastingen [1963] ECR 1

Mål 28-30/62 Da Costa en Schaake NV, Jacob Meijer NV och Hoechst-Holland NV mot Nederlandse Belastingadministratie, REG [1963] ECR 31

Mål 6/64 Flaminio Costa mot E.N.E.L. 1964 ECR 585

Mål 11/70 Internationale Handelsgesellschaft mot Einfuhr- und Vorratsstelle Getreide [1970] ECR 1125

Mål 7/71 Kommissionen mot Frankrike, REG 1971 s. 1003

Mål 166/73 Rheinmühlen-Düsseldorf mot Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel [1974] ECR 33

Mål 41/74 Van Dyun mot Home Office [1974] ECR 1337

Mål 93/75 Adlerblum mot Caisse Nationale D'Assurance Viellese des Travailleurs Salariés [1975] ECR 2152

Mål 43/75 Gabrielle Defrenne mot Société anonyme belge de navigation aérienne Sabena [1976] ECR 455

Mål 148/78, Publico Ministero mot Ratti [1979] ECR 1629

Målen 104/79, Foglia mot Novello I REG 1980, s. 745

Mål 244/80 Foglia mot Novello II [1981] ECR 3045

Mål 283/81 Srl CILFIT och Lanificio di Gavardo SpA mot Ministero della sanità, [1982] ECR 3415

Mål 314/85, Firma Foto-Frost mot Hauptzollamt Lübeck [1987] ECR 4199

Mål C-286/88, Falciola mot Comune di Pavia REG 1990, s. I-191

Mål C-87/89, Kommissionen mot Société nationale interprofessionnelle de la tomate m.fl. REG 1990, s. I-1981

Mål 348/89, Metalurgica da lagoa Lda mot Chefe do Servico da Conferencia Final da Alfandega do Porto, REG 1991 s. I-3277

Målen C-6/90 och C-9/90 Andrea Francovich and Danila Bonifaci mfl. Mot Italian Republic [1991] ECR I-05357

Referenslista

Mål C-83/91, Meilicke mot ADV/ORGA, REG 1992, s. I- 4871

Mål C-46 & 48/93 Brasserie du Pêcheur och Factortame III [1996] s. I-01029

Mål C- 337/95, Parfums Christian Dior mot Evora, REG 1997 s. I-6013

Mål 338/95 Wiener S.I. GmbH mot Hauptzollamt Emmerich, REG 1997 s. I-6495

Mål C- 264/96 Imperial Chemical Industries plc (ICI) mot Kenneth Hall Colmer (Her Majesty's Inspector of Taxes) [1998] ECR I- 4695

Mål C- 407/98, Katarina Abrahamsson och Leif Anderson mot Elisabeth Fogelqvist [2000] I- 05539

Målen C – 110-147/98, Gabalfrist SL mot AEAT REG 2000, s. I-1577

Mål C- 99/00 Brottmål mot Kenny Roland Lyckeskog [2002] ECR I- 4839

Mål C-224/01, Gebhard Köbler mot Repuliken Österrike, REG 2003, s. I-10239

Mål C-338/02 Fixtures Marketing Ltd mot Svenska Spel, REG 2004, s. I-10497

Mål C-344/04, International Air Transport Association och European Low Fares Airline Association mot Department for Transport [2006] ECR I-00403

Mål C-142/05 Åklagaren mot Percy Mickelsson och Joakim Roos dom 4 juni 2009

Mål C- 555/07, Seda Küçükdeveci mot Swedex GmbH & Co. KG, dom 19 jan. 2010

Förslag till avgörande av generaladvokat

Förslag till avgörande av generaladvokat Jacobs föredraget den 10 juli 1997, CELEX nummer: 61995C0338.General advokatens yttrande om mål 338/95 Wiener S.I. GmbH v. Hauptzollamt Emmerich, REG 1997 s. I-6495.

Sverige

NJA 2005 s. 924

NJA 2008 s. 259

NJA 2008 s. 279

Högsta Domstolens beslut 12 november 2002 i mål T-2137, Mål nr Ö 1891-0, meddelat i Stockholm den 9 december 2004

Tidskrifter

JT 1988/99 nr 2 s. 365, *Undantaget från EG-rättens överhöghet?*, Vängby, Staffan.

Referenslista

JT 1998/99 nr. 4, s. 823, *Om kravet att begära förbandsavgörande från EG-domstolen – Vängby och EG-rätten*, Beshed, Jan-Mikael.

JT 1999/2000, nr. 1, s. 248-250, *Förbandsavgörande från EG-domstolen- en replik till Jan-Mikael Beshed*, Vängby, Staffan.

ERT 1/2004, s 85–93, *Nationella slutinstansers skyldigheter att fråga EG-domstolen – CILFIT-doktrinen efter Lyckeskog*, Derlén, Mattias.

ERT 1/2005, s 109–116, *Kommissionen ingriper mot svenska sistainstansers obenägenhet att begära förbandsavgöranden*, Bernitz, Ulf.

Juridiska fakultetet i Stockholm 100 år. En minnesskrift 2007 s. 78 ff. *Europarättens genomslag i svensk rätt - Begäran om förbandsavgöranden av EG-domstolen som katalysator*, Bernitz, Ulf.

JT 2009/10 nr 3 s. 477, *Europarättens genomslag i svensk rätt – var står vi idag?*, Bernitz, Ulf.

Elektroniska källor

Europeiska Unionens officiella webbplats

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114548_sv.htm [2011-11-11]

Elektronisk källa för EU-domstolen

http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/#procedures [2011-11-16]

EU- domstolens verksamhetsstatistik 2010

http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2011-05/ra2010_stat_cour_final_sv.pdf [2011-11-16]

Europeiska Kommissionen

http://ec.europa.eu/sverige/key_issues/euro/index_sv.htm [2011-11-07]

http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_aus_sv.htm [2011-05-01]

EU-upplysningen

<http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/Medlemskap-och-historik/EU-har-27-medlemslander/> [2011-10-01]

<http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/Sverige-sa-nej-till-euron/> [2011-10-06]

<http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/EU-lagar-galler-framfor-svenska-lagar/> [2012-01-10]

Sveriges regering

<http://regeringen.se/sb/d/5472/a/42530> [2011-11-16]

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/04/25/30/37c5c619.pdf> [2011-11-16]

Regeringskansliet

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/11145/a/118544> [2011-11-07]

Referenslista

- Federal Ministry of Justice of Austria** “*The Austrian judicial system, Institutions-Agencies- Services*” http://www.dfat.gov.au/facts/legal_system.html [2011-12-01]
- Svenska ambassaden i Wien**, Promemoria 2011-02-23,
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/04/25/30/37c5c619.pdf> [2011-11-16]
- Länder i fickformat - 414 Österrike**
<http://www.landguiden.se/Lander/Europa/Osterrike/Utrikespolitik-Forsvar> [2011-11-11]
- Svensk uppslagsbok**
<http://svenskuppslagsbok.se/52113/kontradiktoriskt/> [2011-10-01]

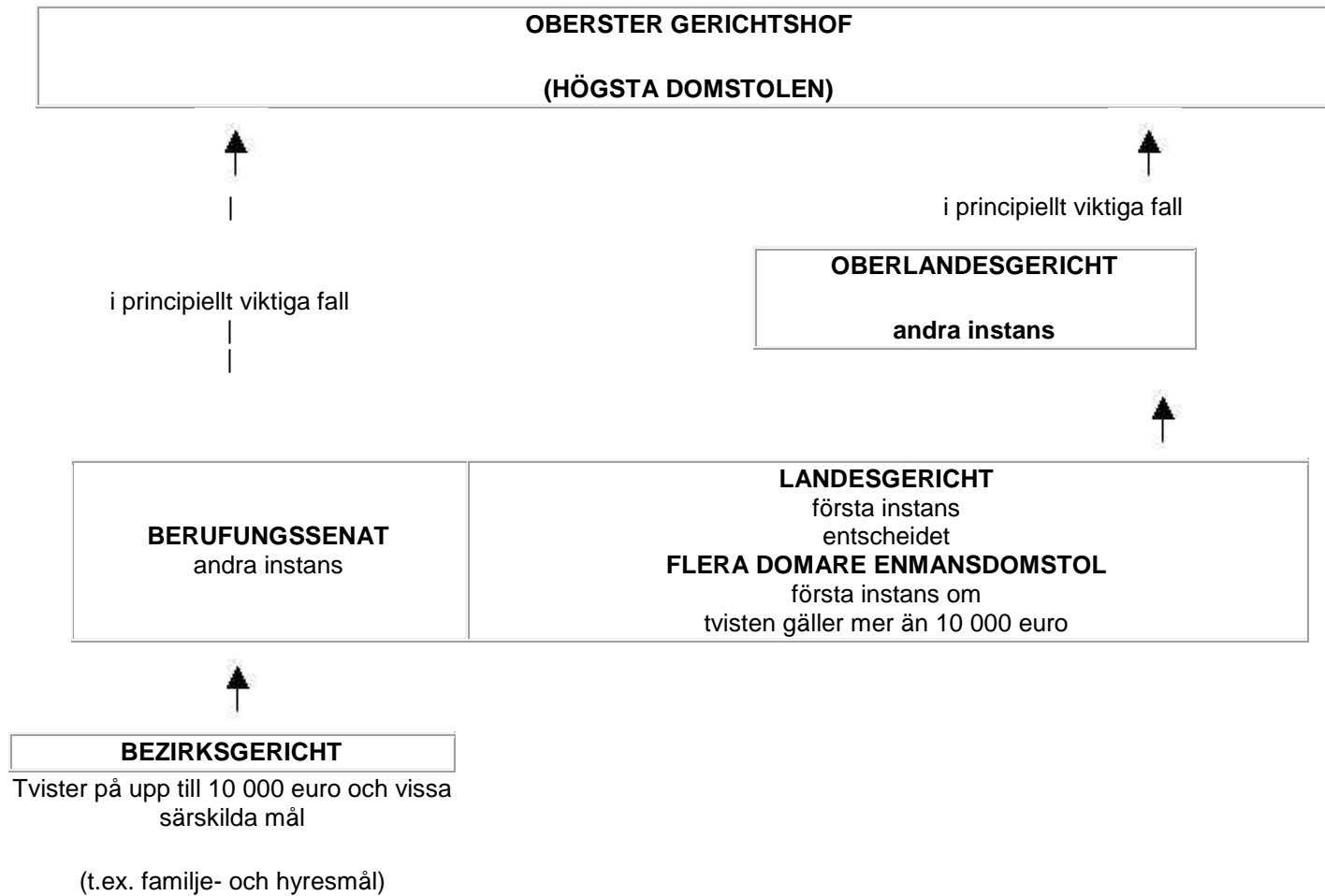
Bilagor

Tabell 1 EU-domstolens verksamhetsstatistik

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Övrigt ¹	Totalt
1986	13			1	18		1	2	1	19	5				1			16									8	91	
1987	15			5	32		2	17	1	36	5				3			19									9	144	
1988	30			4	34				1	38	28				2			26									16	179	
1989	13			2	47		1	2	2	28	10				1			18			1						14	139	
1990	17			5	34		4	2	6	21	25				4			9			2						12	141	
1991	19			2	54		2	3	5	29	36				2			17			3						14	186	
1992	16			3	62			1	5	15	22				1			18			1						18	162	
1993	22			7	57		1	5	7	22	24				1			43			3						12	204	
1994	19			4	44		2		13	36	46				1			13			1						24	203	
1995	14			8	51		3	10	10	43	58				2			19	2		5				6	20	251		
1996	30			4	66			4	6	24	70				2			10	6		6				3	4	21	256	
1997	19			7	46		1	2	9	10	50				3			24	35		2				6	7	18	239	
1998	12			7	49		3	5	55	16	39				2			21	16		7				2	6	24	264	
1999	13			3	49		2	3	4	17	43				4			23	56		7				4	5	22	255	
2000	15			3	47		2	3	5	12	50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15	40				2			14	57		4				3	4	21	237	
2002	18			8	59			7	3	8	37				4			12	31		3				7	5	14	216	
2003	18			3	43		2	4	8	9	45				4			28	15		1				4	4	22	210	
2004	24			4	50		1	18	8	21	48				1	2		28	12		1				4	5	22	249	
2005	21		1	4	51		2	11	10	17	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12	221	
2006	17		3	3	77		1	14	17	24	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10	251	
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16	265	
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14	288	
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28	29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33	49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29	385	
Totalt	651	18	15	135	1 802	6	55	151	244	816	1 056	2	10	10	73	33	1	767	363	32	77	19	3	8	64	87	505	2	7 005

Bilaga 1

Rättssystemets uppbyggnad – Österrike

Källa: http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_aus_sv.htm 2011-12-01.